

Process och bedömningsgrunder för återbruksinventering

Syftet med en återbruksinventering är att identifiera och värdera samt sammanställa kvalitetsinformation för potentiellt återbrukbara produkter och material baserat på lagkrav och fastighetsägarens ambitionsnivå. Återbruksinventeringen behöver antingen beakta resultatet av materialinventeringen eller genomföras integrerat med materialinventeringen.

Beslut om vad som faktiskt ska demonteras och används för återbruk tas i senare skeden i bygg- och rivningsprocessen och styrs framförallt av krav i förfrågningsunderlag för rivningen.

Processen för en återbruksinventering är indelad i tre steg; förarbete, fysisk inventering, samt efterarbete. Omfattningen av en återbruksinventering avgränsas av lagkrav kopplade till rivningsprocessen, lagkrav kopplade till innehåll av farliga ämnen, förutsättningar för återbruket som helhet, samt fastighetsägarens ambitionsnivå.

Bedömningsgrunder för återbrukbarhet

Om en produkt kan återbrukas eller inte bör grundas på en samlad bedömning av följande aspekter:

- Kvalitetsaspekter
 - Grunddata
 - Miljö- och hälsostörande ämnen
 - Funktionsaspekter
 - Degraderingsaspekter
- Andra aspekter för produkten
 - Demonterbarhet
 - Värdehöjande aspekter (kulturhistoriska och arkitektoniska aspekter)
- Andra förutsättningar
 - Logistiska förutsättningar
 - Marknad eller andra avsättningsmöjligheter
 - Lagkrav kopplade till kulturhistoriska aspekter för byggnaden

Information om dessa aspekter kan samlas in under återbruksinventeringen eller senare. Under återbruksinventeringen bör information som inte kan återskapas senare, exempelvis miljö- och hälsostörande ämnen, prioriteras. Det är effektivt att utesluta produkter som inte kan återbrukas så tidigt som möjligt i processen, för att minska mängden information som behöver samlas in och bearbetas.

En effektiv återbruksinventeringsprocess

Några grundprinciper för att få till en effektiv återbruksinventeringsprocess är följande:

1. Produkter som inte kan återbrukas behöver inte dokumenteras.
2. Uteslut så många produkter som möjligt så tidigt som möjligt från återbruksinventeringsprocessen. Kvalitetsaspekter som medför att produkten blir att

betrakta som ej återbrukbar, bör värderas tidigt i processen för att spara in arbete med att samla in den andra informationen.

- a. Vid förarbetet – vilka produkter kan uteslutas omedelbart?
- b. Vid fysisk inventering – vilka produkter kan uteslutas från vidare informationsinsamling?
 - i. Produkter som är nötta eller skadade på ett sätt som gör att de inte kan repareras
 - ii. Produkter med förbjudna ämnen
 - iii. Produkter med skadedjur, fuktskador, mögel etc. som ej kan saneras
3. Dokumentera sådan information som är väsentlig och som inte kan återskapas efter demontering i återbruksinventeringsprocessen.
4. Lägg kostsam provtagning som berör användningskontexten så sent som möjligt i informationsinsamlingsprocessen, dvs. efter demontering. Det är inte säkert att den behövs för att få till återbruk.

Grundmodell för återbruksinventering

Grundmodellen för återbruksinventering redovisas i Tabell 1. Den kan behöva anpassas till projektförutsättningarna.

Tabell 1. Grundmodell för återbruksinventering.

Övergripande syfte	Identifiera och värdera, samt sammanställa kvalitetsinformation för, potentiellt återbrukbara produkter och material, baserat på lagkrav och fastighetsägaren ambitionsnivå.		
Processteg	Förarbete	Fysisk inventering	Efterarbete
Syfte med varje processteg	Förbereda och underlätta den fysiska inventeringen så att den fokuserar på rätt saker	Identifiera, bedöma och dokumentera återbrukbara produkter och material och samla in den information som behövs för efterarbete	Sammanställa, värdera och dokumentera återbrukbara produkter och material
Aktiviteter	• Identifiera projektspecifikt syfte, mål och ambitionsnivå • Identifiera och gå igenom befintlig dokumentation • Analysera dokumentation • Planera fysisk inventering • Analysera behov av specialistkompetens (t.ex. antikvarisk)	• Inventera, identifiera och dokumentera information om återbrukbart/ ej återbrukbart material på plats • Okulär besiktning • Fälttest • Preliminär återbruksbedömning • Provtagning	• Analysera insamlad data (värdera, kvantifiera m.m.) • Sammanställa och utvärdera underlaget i rapport eller annan sammanställning • Hantera provsvar

Resultat	• Dokumentationsform vald • Tillgänglighet säkrad • Arbetsmiljö vid inventeringen säkrad (riskbedömning gjord) • Ambitionsnivå klargjord (omfattning) • Identifierat projektspecifika behov (utrustning, specialistkompetens, fokus)	• Nödvändig dokumentation för efterarbetet insamlad (mängder, placering, kvalitets-information, övrig information)	• Dokumentation av mängder, placering, kvalitetsinformation och övrig information sammanställd för potentiellt återbrukbara produkter och material
----------	--	--	--

Om denna lathund

Den här lathunden bygger på resultat i forsknings- och utvecklingsprojektet Bygg med bättre begagnat – ett kvalitetsprojekt. Projektet har letts av RISE och fått stöd inom det strategiska innovationsprogrammet RE:Source som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Arbetspaket 2 i projektet har haft fokus på återbruksinventering. Det har koordinerats av Tyréns. I arbetspaketet har även RISE, Västerås stad, Nynäshamnsbostäder, Akademiska hus, CC Build, Loopfront, Palats samt Krook & Tjäder deltagit. Resultatet från projektet Bygg bättre med begagnat är ännu ej publicerat.